

До Председателя на Научно жури,
назначено със заповед на Изпълнителния
директор на МБАЛ „НКБ“ ЕАД
N58/03.02.2015 год.

РЕЦЕНЗИЯ

От доц. Борислав Георгиев Георгиев, дм,
Началник Отделение по кардиология към Клиника по кардиология, МБАЛ „НКБ“
Член на научното жури за конкурса за заемане на академичната длъжност „доцент“ в
област на висшето образование 7. „Здравеопазване и спорт“, професионално
направление 7.1. „Медицина“ и научна специалност „Кардиология“ с код 03.01.47,
обявен в ДВ бр.96 от 21.11.2014 год.

За горепосочения конкурс са подадени документи от един кандидат - д-р
Красимира Атанасова Христова, дм, лекар кардиолог в МБАЛ „НКБ“ ЕАД.

Комисията за допускане до конкурса е установила, че документите са подадени в
указания срок и отговарят на изискванията на Закона за развитие на академичния състав
и Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на
академични длъжности в МБАЛ „НКБ“ ЕАД.

Кратки биографични данни и професионално развитие

Д-р Красимира Атанасова Христова е завършила медицина в Медицински
Университет - Плевен през 1990 год. Има 2 специалности - по вътрешни болести (1999
г.) и по кардиология (2006 г.). През 2013 г., след успешна защита, придобива
образователна и научна степен „доктор“ по кардиология въз основа на защитена
дисертация на тема *“Ехокардиографски критерии за оценка на жизненост на миокарда
при пациенти след остър миокарден инфаркт”*.

Д-р Христова започва своята кариера през 1990 г. като ординатор в отделение по
вътрешни болести на ОБ гр. Горна Оряховица, от 1999 до 2005 г. е консултант по
вътрешни болести към Клиника по неврология и психиатрия УМБАЛ «Св. Наум» –
София, от 2006 до 2008 г. е работи в Клиника по Спешни вътрешни болести и
Кардиология на УМБАЛ «Пирогов» и от 2009 г. до настоящия момент работи в
Отделение по неинвазивна диагностика към МБАЛ «НКБ» ЕАД.

Д-р Христова не е заемала академична длъжност в упоменатите лечебни
заведения, които са университетски бази.

1.1. Научно-изследователска дейност

Публикации и участия в научни форуми

1.1. Публикации.

Д-р Христова е представила:

- 1 автореферат към дисертационен труд за присъждане на ОНС „доктор“
- 4 глави в 3 монографии на български език като първи автор, 5 главо в една монография на английски език, от които само на единия текст е първи автор.
- 1 глава в сборник
- 2 глави в един учебник (под печат)
- 107 реални публикации, от които 46 на латиница (12 в списания с импакт-фактор) и 61 на кирилица в български списания.
- Общият импакт-фактор на публикациите според кандидата, без да е наличен документ от оторизирана институция е 122.812.

1.2 Научни форуми.

Д-р Христова е представила 143 резюмета от международни научни форуми и 13 от български форуми.

1.3 Авторство:

Д-р Христова е първи автор на 55% от представените реални публикации и на 77% от участията в научни форуми.

1.4 Цитирания.

Представената от кандидата справка от Централна медицинска библиотека съдържа 47 цитирания в български източници, а в чужди списания са открити съответно 28 цитирания в базата данни на Scopus и 28 в базата данни на Web of Knowledge. Индекс на Хирш (h-индекс) = 2.0

1.2. Участия в научно-изследователски проекти.

Д-р Христова е взела участие в 4 научно-изследователски проекта, на 1 от които е ръководител.

1. Изпълнител по Научно проучване на МОН, тема 1319Л: Зависимост на каротидната атеросклероза и някои рискови фактори при болни с МСБ - Ръководители Доц. И.Велчева, Доц. Е. Титянова.

2. Изпълнител в международен проект към Европейската асоциация по ехокардиография - EACVI: "Нормални ехокардиографски стойности: NORRE study" - проф. Патрицио Ланселоти, Проф. Бадано

3. Изпълнител в международен проект за наблюдение на жени след химиотерапия с Херцептин – SECOURS с ръководител Проф. Томас Марвик - САЩ / Австралия / Япония и Европа.

4. Ръководител и изпълнител по международен проект при бременни жени с in-vitro фертилизация за оценка на миокардни нарушения, съвместно с ESAOTE.

Един от проектите е към Европейската асоциация по ехокардиография, три от проектите са с международно участие, и всички са свързани с неинвазивни методи на диагностика.

1.3. Профил на научната работа.

В съответствие с профила на научна работа в клиниката по кардиология, към която е обявено мястото за доцент, д-р Христова работи основно в областта на ехокардиографската диагностика. Научните интереси на д-р Христова са основно в пределите на този тесен профил, въпреки че анализира и резултати от инвазивно и медикаментозно лечение на сърдечни и съдови болни, което е видно от публикуваните статии и участията на теми, включващи неинвазивна диагностика при артериална хипертония, доплер-съдова диагностика при мозъчно-съдова болест и хранене и сърдечно-съдов риск.

1.4. Най-съществени научни приноси с оригинален характер

Основни научни и научно-приложни приноси

Приносите от публикациите са представени групирани по теми, във връзка с работата на автора в областите функционалната диагностика на мозъчно-съдовите заболявания, функционална диагностика в клиничната кардиология, проследяване на жени с бременност и карцином на гърдата, клинично хранене, хронокардиология, рискови фактори при сърдечно-съдови заболявания.

1.4.1. Научни приноси в областта на мозъчно-съдовите заболявания

Научните приноси в това направление са свързани с изучаване ролята на рисковите фактори в патогенезата на възникване на МСБ и оценка на промените в мозъчната авторегулация, вазомоторната реактивност и ефективността на колатералното кръвообращение.

1. Чрез комплексен изследователски подход (паралелно провеждане на клинични, невросонографни, невроизобразяващи и ехокардиографски изследвания) от колектив с невролози се изследват значението на отделните рискови фактори (самостоятелно или в съчетание) в различните стадии на МСБ - при асимптомните и преходните нарушения на мозъчното кръвообращение наличието на рискови фактори води до дифузно повишаване на мозъчно-съдовото съпротивление. Установено бе, че при пациентите с ТИА преобладава честотата на артериалната хипертония, дислипидемията, атеросклеротичните промени - изразени в нискостепенна каротидна стеноза в областта на бифуркацията.

Публикации в български списания и съобщения на научни форуми

2. За първи път у нас в колектив с невролози е проучено взаимоотношението между сърдечната функция и каротидния кръвен ток при здрави лица, болни с рискови фактори за МСБ, с ТИА и болни с МСБ, както и неговото влияние върху размера на инфаркта при болни с мозъчен инсулт. Установено е, че дебелината на каротидната стена е рисков фактор за пациентите с АХ, диабет и предпоставка за развитие на ТИА, пациентите с ЛК хипертрофия и диастолна дисфункция са рискови за мозъчно съдови инциденти. Установено е положително съотношение между скоростта на кръвотока в ОСА и ФИ%, УО и СО, което отразява взаимовръзката между мозъчната хемодинамика и сърдечната функция. При пациентите с ТИА увеличаването на диаметъра на ОСА корелира с намаляване на ФИ%.

Публикации в български списания и съобщения на научни форуми

3. Установено е, че средното артериално налягане влияе пряко върху взаимоотношенията, регионалния кръвен ток и мозъчната вазомоторна реактивност при болни с мозъчни инфаркти, установена е взаимовръзка между повишаването на средното артериално налягане и ФИ, задебеляването на каротидната стена и увеличаване на СО и честотата на аортната регургитация, което потвърждава необходимостта от поддържане на адекватна мозъчна перфузия чрез системен контрол на артериалното налягане.

Публикации в български списания и съобщения на научни форуми

4. За първи път у нас в колектив с невролози се установява благоприятния ефект на алфа-липоевата киселина върху автономните сърдечно-съдови нарушения при пациенти с диабетна полиневропатия, както и едновременното засягане на симпатиковата и парасимпатикова нервна система при тези пациенти, а сърдечно-съдовите автономни тестове, най-вече прилагането на спектрален анализ на електрокардиограмата, са особено показателни при асимптомните пациенти с диабетна полиневропатия.

Публикации в български списания

1.4.2. Научни приноси в областта на новите ехокардиографски методики при анализ на пациенти след преживян миокарден инфаркт

1. За първи път у нас е проведен анализ на показателите на ЛК деформация с 2D- и 3D-Speckle tracking ехокардиография в първите 24 часа след проведена първична ангиопластика при ОМИ. В основата на тази тема е заложен въвеждането на софтуер и модел на анализ на миокардната деформация при 3D ехокардиография, което послужи за основа на въвеждането на триизмерния спекъл тракинг в съвременните ехокардиографски машини.

Дисертация, съобщения на научни форуми

2. За първи път се установява, че лонгитудиналният strain в първите 24 часа след реперфузия при пациенти със STEMI е силен предиктор за зоната на инфаркта, а циркумферентния и радиален strain – за настъпилото ЛК ремоделиране.

съобщение на научен форум

3. За първи път в България се доказва, че ЛК twist и untwist rate са чувствителни маркери за функционалното възстановяване на глобалната ЛК функция при ОМИ, независими от локализацията на инфарктната зона.

публикация под печат в Journal of Echocardiography (IF 1.2)

4. За първи път е направен опит за клинично валидиране на нова 3D strain методика за оценка на миокардните деформации в международен аспект. С помощта на съвместна разработка с Университета в Льовен, Белгия, са доказани предимствата на TDI и Speckle tracking ехокардиографията за оценка на миокардните деформации при пациенти с ОМИ.

Публикации в български списания и съобщения на научни форуми

5. За първи път е доказано, че лонгитудиналният strain със стойности под -8% корелира със зоната на инфаркта при пациенти с ОМИ.

съобщение на научен форум

6. За първи път в България се изработи стандарт на ехокардиографските показатели за 2D/3D ехокардиография при здрави пациенти и без данни да прием на медикаменти.

съобщение на научен форум

7. Кандидатът потвърждава се корелацията на лонгитудиналния strain с % на ИФ на ЛК. За първи път се изследват предимствата на триизмерната ехокардиография пред конвенционалната ехокардиография като метод за по-обективен анализ на ЛК функция.

Публикации в български списания и съобщения на научни форуми

8. Потвърдено е, че 3D speckle tracking ехокардиографски анализ на циркумферентен strain, area of strain силно корелират със зоната на инфаркта. Доказано е, че глобалният 3D strain е силно редуциран при пациенти с ОМИ, а сегментният 3D strain е силно редуциран в регионите извън зоната на исхемия и некроза.

съобщение на научен форум

1.4.3. Научни приноси в областта на неинвазивната оценка при пациенти с артериална хипертония

1. За първи път са разгледани промени, настъпващи при пациенти с артериална хипертония с и без ЛК хипертрофия по отношение на промените в дясната камера. Оценката на регионалната кинетика на свободната стена на ДК е добър предиктор за настъпващата диастолна дисфункция при хипертоници.

За първи път у нас се направи сравнителен анализ за оценка на миокардните нарушения при пациенти с АХ и хипертрофия на ЛК с 2D и 3D strain.

съобщение на научен форум

Установено е, че младите хипертоници с изолирана систолна АХ са изложени на висок риск от настъпилите промени в каротидната стена

съобщения на научни форуми

2. За първи път у нас е анализирана група след инвитро-фертилизация пациентки, проследени по време на бременност и след раждане и оценена ролята на повишеното артериално налягане върху ротационните показатели на ЛК. Установен е необичаен спад в ЛК twist през последния триместър на бременността, което е по-изразено при жените с АХ и двуплодна бременност след инвитро фертилизация, но се наблюдава пълно възстановяване до нормални стойности след раждане на 4-ти месец, което е съпроводено с нормализиране на АН между 30-ти и 40-ти ден.

съобщение на научен форум

3. При бременни с прееклампсия са анализирани за първи път показателите на ригидност на съдовата стена чрез измерване на скоростта на пулсовата вълна, като се установи, че бременните жени с АХ и прееклампсия имат повишен PWV и артериална ригидност в сравнение с бременни нормотонички. Този показател се възстановява с нормализиране на стойностите на АН след 1 месец. Методът е показателен за оценка на риска от развитие на прееклампсия при бременни.

съобщение на научен форум

1.4.4. Научни приноси в областта на хронокардиологията и рисковите фактори за сърдечно-съдови заболявания

1. За първи път с помощта на новите ехокардиографски техники за оценка на миокардната деформация се установи и циркаден вариабилитет при съкращението на ЛК. Пиков момент на миокардна деформация се отчита за лонгитудинален, циркумферентен и радиален стрейн, както и ЛК twist / untwist rate в ранните сутрешни часове - около 4-6 до 12 часа, което се последва от понижаване на стойностите на миокардната деформация, като пиков момент на ниски стойности е отчетен около 18-24 ч.

Публикация в World Heart Journal 2014

1.4.6. Научни приноси в областта на кардиоонкологията.

1. В колаборация с онколози в международен проект се анализират новите ехокардиографски методики – предимно лонгитудинален стрейн за диагностициране на белези на нарушения в миокарда, преди изява на симптоматика за кардиотоксичност. Въвежда се унифицирана тренинг- методика за оценка на пациентите със спекъл ракинг за избягване на грешките при анализ на ЛК функция.

JACC Cardiovasc Imaging. 2014 (IF 6.9)

Наличието на редуцирани стойности на лонгитудинален стрейн е първия белег на кардиотоксичност, независимо от все още непроменената ИФ % при тези пациентит. Установяването на кардиотоксичност преди да е настъпила промяна в ЛК ИФ% позволява своевременно намеса за подобрене на ЛК функция.

съобщение на научен форум

1.5. Рецензент.

Д-р Христова е рецензирала статии в 4 международни медицински списания с 3 от които са с импакт фактор

1.6. Редакционни съвети

Д-р Христова е Главен редактор на списание *Топ Медика* и е член на редакционните съвети на World heart journal, Open Nutraceuticals Journal.

2. Учебно-преподавателска и научно-организационна дейност

2.1. Студентско обучение и следдипломна квалификация

Д-р Христова е ординатор към клиниката по кардиология. Нейният пряк ръководител е издал документ за учебна натовареност, в което не се включва студентско обучение и основната тежест на учебно-преподавателската й дейност е следдипломното обучение на лекарите. Участва с лекции в курсове и тематични и индивидуални занятия със специализанти. Според представения документ учебната натовареност на д-р Христова е 289 часа за 2014 г.

Според Правилника за прилагане на Закона за развитие на академичния състав в МБАЛ-НКБ за заемане на академичната длъжност „доцент” кандидатите трябва да отговарят на отговарят на конкретни условия. Д-р Христова не е асистент или главен асистент, но се занимава с преподавателска дейност и има постижения в областта за

ехокардиографията, поради което е прието от комисията по документите, че може да бъде допусната до конкурса. Учебната натовареност на д-р Христова съответства на изискванията за учебна натовареност на асистент и за заемане на академичната длъжност „доцент“.

3. Диагностично-лечебна работа

3.1. Специализации

Д-р Христова има редица специализации в национални и европейски научни центрове; посещавала е множество национални и международни курсове за следдипломна квалификация:

- Курс на тема „Ехо- Доплер диагностика на митрални и аортни пороци“ - СБАЛССЗ- София;
- Курс по Ултразвукова диагностика в клиничната кардиология, Европейска асоциация по кардиология;
- Индивидуален курс по ехокардиография, Медицински Университет, София;
- Основен курс по ехокардиография, Медицински Университет – София;
- Курс по ултразвукова диагностика при сърдечна недостатъчност към Италианско – българска асоциация по ехокардиография, В. Търново;
- Курс по палиативни грижи при онкологично болни в терминален стадий НСБАЛО, София;
- Курс по доплерова сонография на Световна федерация по неврология Медицински Университет, София
- Образователен курс за аортна клапа – нови насоки в диагностика и поведение, Курс организиран от Групата по Ехокардиография към Българското Кардиологично дружество
- Курс по 24-часов Холтер ЕКГ СБАЛССЗ-София
- Курс по Ехокардиография СБАЛССЗ-София
- Курс по Велоергометрия СБАЛССЗ-София
- Курс по Клинична Ехокардиография с демонстрации Европейска асоциация по Ехокардиографи, Европейско дружество по Кардиология, Българско кардиологично дружество
- Курс по въведение в добрата клинична практика, Институт по Клинични проучвания, Англия
- Европейски образователен курс по хипертония, Европейска организация по хипертония (двукратно)
- Курс по миокардни деформации, Льовен (четирикратно)
- Курс по Контрастна Ехокардиография, IBISCUS , Милано
- Курс по Нови Ехокардиографски методики с демонстрации, Европейска асоциация по Ехокардиография, Европейско дружество по Кардиология, Българско кардиологично дружество
- Ехокардиографски курс за експертно ниво – 4 модула, Група по Ехокардиография към Дружеството по Кардиология
- Курс по Нови Ехокардиографски методики в клиничната практика с демонстрации на живо, Европейска асоциация по Ехокардиография, Европейско дружество по Кардиология, Българско кардиологично дружество

3.2. Диагностично-лечебна дейност.

Професионални умения - д-р Христова има 24-годишен трудов стаж като лекар, от които 15 години работи като ординатор в лечебни заведения с научна и преподавателска дейност и 18 години стаж като кардиолог. В клиничната си практика използва високоспециализирани диагностични методи — ехокардиографска диагностика на

сърдечно-съдови заболявания. За разностранната ѝ научна и професионална и реализация от голямо значение е и владенето на английски, немски и руски език.

Награди. Научна разработка на Христова е намерила признание в наградата на Международната асоциация по хипертония през 2006 г. за млад изследовател.

В обобщение може да се каже, че д-р Христова е функционалист с широк медицински поглед, който е оценен от медицинските професионалисти.

4. Членство в научни организации.

Д-р Христова е член на редица национални и международни научни организации:

- Член на Българското Кардиологично дружество
- Член на Европейското Дружество по Кардиология - ESC,
- Fellow на Европейското дружество по кардиология – 2008 г
- Член на РГ към ESC по: ОКС, Хипертония и сърце, Превенция на ССЗ, Периферна циркулация
- Член на Българската лига по хипертония
- Член на групата по Ехокардиография към Българското кардиологично дружество, Секретар на РГ по ехокардиография 2010-2012, 2012-2014, Президент на РГ по ехокардиография 2014 - 2016
- Член на Европейската асоциация по ехокардиография-EACVI, от 2012-2014, 2014-2016 активен член на борда на EACVI
- Член на Американската асоциация по ехокардиография - ASE, член на Award Scientific Board към ASE за 2012, 2013, 2014, 2015
- Член на Световната асоциация по хипертония –ISH, 2006 и понастоящем 2006 – носител на награда за млад изследовател на ISH
- Fellow на International College of Cardiology- 2011, Президент на International College of Cardiology за 2013- 2015
- Fellow на International College of Nutrition -2013, Президент на ICN 2015
- Член на Борда на Световната лига по хипертония и наблюдател за Източна Европа- от 2013 и понастоящем

Въз основа на горепосочените данни за д-р Христова, тя може да бъде характеризирана като:

- изграден ехокардиографист, който има приноси в международен и национален мащаб,
- изследовател, способен на самостоятелна творческа научна работа в областта на неинвазивната диагностика,
- ерудиран лекар с широк медицински периметър, отдаден и владеещ в дълбочина ехокардиографската техника.

В заключение, считам че д-р Красимира Атанасова Христова отговаря на изискванията на ЗРАС и Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в МБАЛ „НКБ“. Предлагам на уважаемото научно жури да ѝ бъде присъдена академичната длъжност „ДОЦЕНТ“ в област на висшето образование 7. „Здравеопазване и спорт“, професионално направление 7.1. „Медицина“ и научна специалност „Кардиология“

31.03.2015 г.

Рецензент:

(доц. Борислав Георгиев, дм)